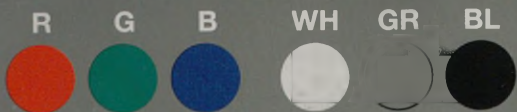

Part Code ST1316

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

Egz. Nr. 59

Nr. ~~24914~~ 24914

kpt. dypl. Ryszard ZAWISTOWSKI

**Temat: ZASADY CHEMICZNEGO ZABEZPIECZENIA
OPERACJI ZACZEPNEJ I OBRONNEJ ARMII
NA WYBRZEŻU MORSKIM**

(Skrypt wykładu)

24914

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

Nr. ~~24914~~ * 24914

Egz. Nr. 59

kpt. dypl. Ryszard ZAWISTOWSKI

Temat: ZASADY CHEMICZNEGO ZABEZPIECZENIA
OPERACJI ZACZEPNEJ I OBRONNEJ ARMII
NA WYBRZEŻU MORSKIM

(Skrypt wykładu)

24914

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TWCHEM.

płk. dypl. St. CYBULSKI

Egz. nr... 59

Quackles p. 7 1235K R

kpt. dypl. Ryszard ZAWISTOWSKI
ZASADY CHEMICZNEGO ZABEZPIECZENIA OPERACJI
ZACZEPNEJ I OBRONNEJ ARMII NA WYBRZEŻU
MORSKIM.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
Nr. ~~24914~~

Warszawa

lutym

1960r.

T R E S C:

1. Poglądy USA na użycie broni masowego rażenia w operacjach zaczepnych i obronnych na wybrzeżu morskim.
2. Warunki i możliwości stosowania broni masowego rażenia na kierunkach nadmorskich.
3. Cel zadania zabezpieczenia chemicznego operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu morskim.
4. Planowanie zabezpieczenia chemicznego w operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu morskim.

I. Poglady USA na użycie broni masowego rażenia w operacjach zaczepnych i obronnych na wybrzeżu morskim.

W operacjach zaczepnych i obronnych na wybrzeżu morskim Amerykanie uważają, iż z zasady istnieją warunki do działań trzech kategorii sił zbrojnych, a mianowicie: wojska lądowe, lotnictwo i marynarka wojenna. Każda z tych kategorii sił zbrojnych posiada odpowiednie siły i środki do stosowania broni masowego rażenia i tak:

1. Wojska lądowe mogą stosować broń masowego rażenia za pomocą pocisków raketowych i balistycznych z głowicami atomowymi lub pojemnikami ze środkami trującymi, za pomocą artylerii przy użyciu pocisków ze środkami trującymi, a także miny chemiczne.
2. Lotnictwo może stosować między innymi bomby atomowe, chemiczne, zapalające i biologiczne, lub przyrządy rozlewane do rozlewania tych środków.
3. Marynarka wojenna na przeciwnika działającego na wybrzeżu morskim może oddziaływać za pomocą środków zainstalowanych na okrętach oraz przy pomocy swojego lotnictwa. Lotnictwo marynarki wojennej stosować może te same środki jak w punkcie 2, natomiast jednostki pływające mogą stosować środki trujące przy pomocy artylerii okrętowej, a broń atomową przy pomocy wyrzutni zainstalowanych na okrętach nawodnych i podwodnych.

Obecnie w USA prowadzi się próby instalowania wyrzutni pocisków z głowicami atomowymi na okrętach podwodnych, które mogły by wyrzucać te pociski bez potrzeby wynurzenia się na powierzchnię wody.

e/ Zasady stosowania broni masowego rażenia według poglądów amerykańskich w operacji zaczepnej i obronnej na wybrzeżu morskim.

1. Operacja zaczepna.

Według poglądów amerykańskich działania zaczepne na wybrzeżu morskim będą się rozwijać

w zależności od dotychczasowego położenia ich wojsk tzn. działania zaczepne mogą zaczynać się od desantowania z morza, jeżeli nie byli w posiadaniu terenów na lądzie, mogą być prowadzone działania zaczepne z lądu wzdłuż wybrzeża morskiego i desantowanie z morza oraz tylko działanie z lądu jeżeli nie zachodzi konieczność działania desantów morskich, a tym bardziej jeżeli brak odpowiednich warunków do ich działania. Również istnieje pogląd wśród specjalistów wojskowych USA i Wielkiej Brytanii, iż nierozłączne jest w tego rodzaju działaniach działanie desantów powietrznych, co potwierdza całkowicie II Wojna Światowa.

Tak więc działania zaczepne na wybrzeżu morskim są skomplikowanym działaniem wymagającym olbrzymiego wsparcia ogniowego, gdyż tak desanty morskie, jak i powietrzne bardzo często działają w oderwaniu od zasadniczych sił, a także wojska działając wzdłuż wybrzeża zazwyczaj natrafiają na wiele przeszkód wodnych łatwych do obrony, natomiast trudnych do pokonania.

Dla przykładu jak silnego wsparcia ogniowego wymagała operacja desantowo - morska w Normandii, niech świadczy fakt, że dla obezwładnienia tylko jednego działła niemieckiej artylerii nadbrzeżnej alianci użyli średnio 108 samolotów, a mimo to nie odnieśli oczekiwanego skutku.

Fakt ten - myślę jest już dostateczną przesłanką, aby dojść do wniosku jak olbrzymiego zabezpieczenia ogniowego i materiałowego wymagała cała operacja.

Dlatego z chwilą pojawienia się broni atomowej na polu walki, Amerykanie przyjęli jako zasadę między innymi, że w tego rodzaju działaniach najwygodniejszą i najskuteczniejszą, a równocześnie niewspółmiernie zmniejszającą wymagane konwencjonalne wsparcie ogniowe zmniejsza broń masowego rażenia.

To też Amerykanie uważają, że tego rodzaju broń należy stosować w działaniach zaczepnych na wybrzeżu morskim zarówno w okresie przygotowawczym i w toku natarcia. W okresie przygotowawczym Amerykanie uważają - broń masowego rażenia należy stosować w celu utrudnienia organizacji obrony przeciwnika, wzbronienia przewozów zapasów i operacyjnych, utrudnienie manewru wojsk, obezwładnienie i dezorganizacji systemu obserwacji i powiadamiania na wybrzeżu morskim, dezorganizacji pracy portów, obezwładniania zespołów okrętów marynarki wojennej, baz morskich, lotnisk, fortyfikacji nadbrzeżnych itp.

Przy stosowaniu broni masowego rażenia nieprzyjaciel będzie stosował takie środki, których czas skutecznego działania nie będzie obejmował przewidywanego czasu działania jego wojsk w tym rejonie oraz na te cele, których nieprzyjaciel nie zamierza wykorzystać w toku działań zaczepnych.

Takimi środkami masowego rażenia, które nieprzyjaciel może stosować w okresie przygotowawczym mogą być: broń atomowa o działaniu wybuchowym /często wybuchy naziemne/, bojowe środki promieniotwórcze oraz trwałe i nietrwałe środki trujące. Niekiedy na kierunkach drugorzędnych broń bakteriologiczną.

Zasadniczymi momentami wymagającymi i stosowanymi do użycia broni masowego rażenia według Amerykanów w toku prowadzenia działań zaczepnych na wybrzeżu morskim są:

- atomowe i lotnicze przygotowanie wysadzenia desantu powietrznego, jeżeli desant powietrzny wysadzony jest wcześniej jak desant morski lub wcześniej jak atak wojsk działających wzdłuż wybrzeża morskiego;
- artyleryjsko-lotniczo-atomowe przygotowanie ataku wojsk działających wzdłuż wybrzeża lub przygotowanie ogniowe wysadzenia desantu z morza, również w tym czasie może być wsparcie desantu powietrznego jeżeli nie został wysadzony wcześniej;

- zabezpieczenie przełamania kolejnych rubieży obronnych przeciwnika;
- zabezpieczenie wprowadzenia odwodów lub drugich rzutów wojsk działających wzdłuż wybrzeża morskigo i desantów morskich;
- obezwładnienie odwodów i drugich rzutów przeciwnika w rejonach ześrodkowania;
- odparcie kontrataków i przeciwwuderzeń przeciwnika;
- obezwładnienie zespołów okrętów wojennych i baz morskich przeciwnika;
- obezwładnienie portów, lotnisk i tyłów przeciwnika;
- izolacja rejonu bitwy przez uniemożliwienie manewru wojsk, transportów operacyjnych i zapatrzeniowych przeciwnika;

W toku działań zaczepnych przeciwnik z zasady stosował będzie broń atomową w postaci wybuchowym /wybuchy powietrzne/ i szybko działające, niestrwałe środki trujące.

Trwałe środki trujące stosowane będą raczej rzadziej i na kierunkach niedogodnych lub nieplanowanych do działania jego wojsk.

2. Operacja obronna:

Podobnie jak w operacji zaczepnej Amerykanie przewidują także współdziałanie sił morskich z wojskami lądowymi prowadzącymi działania obronne na kierunku nadmorskim.

W Tak samo jak i w innych działaniach szeroki udział bierze lotnictwo.

W okresie organizacji operacji obronnej na wybrzeżu morskim Amerykanie uważają, iż gros zadań obezwładnienia sił przeciwnika przypadnie na środki masowego rażenia, a tym bardziej jeżeli przeciwnik przygotowując operację zaczepną wzdłuż wybrzeża morskigo siłami lądowymi przygotowuje równocześnie działanie desantu z morza i powietrza.

Najbardziej opłacalnymi celami tego okresu dla wykonania ataków obroną masowego rażenia będą:

- rejon koncentracji wojsk desantów morskich;

- rejonny koncentracji okrętów wojennych i transportowych;
- porty załadunkowe i bazy morskie;
- rejonny ześrodkowania wojsk powietrzno-desantowych;
- lotnictwo bojowe i transportowe;
- węzły lotnisk służące do startu; desantu i lotnictwa transportowego ubezpieczającego desant powietrzny i morski;

Ponadto broń masowego rażenia w tym okresie może być użyta w celu utrudnienia organizacji operacji zaczepnej przeciwnika, prac inżynierskich, przegrupowania wojsk, prowadzenia zaopatrzenia itp. jeżeli przeciwnik posiada warunki do działań zaczepnych wzdłuż wybrzeża morskiego.

W toku operacji obronnej Amerykanie również przewidują szerokie stosowanie środków, masowego rażenia.

Sposoby i środki masowego rażenia do uderzeń na wojska przeciwnika działającego wzdłuż wybrzeża po lądzie, będą jak w normalnej operacji obronnej.

Szczególnie dużą uwagę zwraca się na użycie broni masowego rażenia na wojska przeciwnika działające z morza i z powietrza.

Dlatego według Amerykanów należy nie szczędzić środków masowego rażenia takich jak B.T., a szczególnie broń atomowa o działaniu wybuchowym na morskie wojska desantowe w czasie ich przechodzenia morzem i tuż przed wyjściem do lądowania oraz po ich wysadzeniu. Podobnie zaleca się niszczeniu desantów powietrznych w czasie ich transportu i zaraz po wylądowaniu. Ponadto przewiduje się używanie broni masowego rażenia w toku operacji obronnej do:

- wykonania atomowo-lotniczo-artyleryjskiego kontrprzygotowania;
- obezwładnienia drugich rzutów przeciwnika;
- do wsparcia kontrataków i przeciwuderzeń odwodów własnych, /korpus, armia/;

- obezwładnienia desantów morskich i powietrznych współdziałających z wojskami nacierającymi wzdłuż wybrzeża morskiego;
- obezwładnienie baz morskich, portów oraz zespołów okrętów wsparcia ogniowego przeciwnika;
- obezwładnienia lotnictwa i lotnisk;
- izolacji n wysadzonych desantów morskich i powietrznych przeciwnika przez uniemożliwienie wysadzenia dalszych rzutów i zaopatrywania;
- minowania wybrzeża morskiego, rzek, kanałów, torów wodnych, basenów portowych itp.

W operacji obronnej zazwyczaj stosowana będzie broń masowego rażenia taka jak broń atomowa o działaniu wybuchowym /często wybuchy naziemne, a szczególnie gdy nie przewiduje się działania wojsk własnych na tym kierunku/, niestrwałe środki trujące oraz częścią trwałe środki trujące.

Największe użycie broni atomowej o działaniu wybuchowym, jako najbardziej skutecznego środka - Amerykanie uważają - będzie miało miejsce w operacjach morsko-desantowych połączonych z desantem powietrznym.

III. Warunki i możliwości stosowania broni masowego rażenia na kierunkach nadmorskich.

Do warunków specyficznych na kierunkach nadmorskich - wystarczy tylko rozpatrzeć takie kierunki operacyjne jak: Mazursko - Pomorski, Północno - Nadmorski, Jutlandzki i Północno - Francuski - można zaliczyć:

1. Ukształtowanie i pokrycie terenu,
2. Warunki hydrograficzne,
3. Warunki meteorologiczne.

1. Ukształtowanie i pokrycie terenu.

Tereny na wspomnianych kierunkach operacyjnych nie posiadają specyficznych cech jeśli wziąć tylko pod uwagę ich ukształtowanie, gdyż ich pagórkowaty charakter nie ma jakiegoś decydującego wpływu na stosowanie lub nie stosowanie broni masowego rażenia, ale jeżeli do tego uwzględnić to, że są one bardzo gęsto poprzecinane

przez: rozległe i podkuźne jeziora, obszary bagienne, dość dobrze zalesione wzgórza /Zachodnie Pomorze, Meklemburgia/, szerokie i liczne ujścia rzek, kanały i zalewy, to działanie wojsk na tych terenach będzie bardzo trudne i w zasadzie sprowadzać się będzie do działań na kierunkach. Twierdzenie to potwierdza fakt działania wojsk radzieckich i alianckich na tych terenach w czasie II wojny światowej.

Tego rodzaju warunki terenowe prowadzą do tego, że broń masowego rażenia staje się niezwykle efektywną i skuteczną, gdyż powstałe - w wyniku warunków terenowych - bramy /wąskie przejścia/ łatwe są do zamknięcia przy pomocy tych środków /broń atomowa - wybuch naziemny, BSP, TBT/. Tak więc zależnie od sytuacji broniący może z łatwością zamknąć drogę nacierającemu lub nacierający może zamknąć drogę odejścia broniącemu się. Wniosek jest taki, że przy pomocy minimalnej ilości środków masowego rażenia łatwo jest na wspomnianych kierunkach operacyjnych uniemożliwić lub poważnie ograniczyć manewr, a w wypadku zdecydowania się na wykonanie manewru w tych warunkach strona manewrująca musi ponieść poważniejsze straty. Dlatego też w działaniach zaczepnych na kierunkach nadmorskich należy dążyć do zamykania dróg odwrotu przeciwnika tego rodzaju środkami, jednak z takim wyliczeniem aby efektywne ich działanie nie przeszkadzało w wykonywaniu zadań wojsk własnych.

W obronie należy wykorzystać należycie istniejące warunki terenowe i broń masowego rażenia w celu uniemożliwienia natarcia nieprzyjaciela, a co najmniej obniżenia jego tempa natarcia przy równoczesnym niedopuszczeniu do zamknięcia swoich ewentualnych dróg manewru.

Warunki naturalne zmusiły życie gospodarcze tych terenów do wykorzystania przesmyków do celów gospodarczych dlatego zawożają drogi, koleje, kanały, mosty itp. urządzenia skupiają się na niewielkich przestrzeniach, a w związku z tym skutki uderzeń broni atomowej mogą być stosunkowo duże.

Również w tych warunkach terenowych trudne stosunkowo będzie rozpoznanie chemiczne i promieniowania terenu, dlatego najlepszym środkiem transportowym dla patroli rozpoznania byłyby śmigłowce lub samoloty, natomiast w związkach taktycznych i oddziałach często dla wykonania tego rodzaju zadania konieczne będą BAW i PTG.

2. Warunki hydrograficzne.

Na wspomnianych kierunkach operacyjnych tereny obfitują w wody, gdyż jest tam mnóstwo i gęsto rozmieszczonych jezior, ujście wielu rzek, tereny wodno-bagiennicze, zalewy itp. a ponadto tereny przylegające do morza.

Tego rodzaju warunki wpływają dodatnio na stosowanie środków trujących.

Duża ilość zbiorników wodnych w poważnym stopniu utrudnia rozpoznanie chemiczne i promieniowania, z reguły istnieją dobre warunki dla prowadzenia dezaktywacji, jednak można spotkać takie obszary na kierunkach nadmorskich gdzie będzie brak wody słodkiej np. w Holandii

/Groningen, Fryzja/.

Bezpośrednie przyleganie terenów do wód morskich stwarza możliwości wykonania ataków broni masowego rażenia z morza.

Często spotykane są na kierunkach nadmorskich tereny o bardzo płytkich wodach podskórnych, które uniemożliwiają wszelkiego rodzaju budowle inżynierskie /transzeje, schrony itp., a co za tym idzie brak schronów utrudnia obronę wojsk przed środkami masowego rażenia.

Dlatego też może zaistnieć problem przygotowywania budowli naziemnych dla ochrony zbiorowej wojsk /instalowanie urządzeń filtrowentylacyjnych w piwnicach, budynkach itp/.

3. Warunki atmosferyczne.

Wpływ morza na tereny nadmorskie, jest stosunkowo duży i objawia się to w postaci wiatrów najczęściej wiejących z morza co nie sprzyja stosowaniu środków trujących, a przede wszystkim zmniejsza ich efektywne działanie i czas trwania w terenie.

Wiatry te przynoszą duże ilości pary wodnej, która szybko kondensując się opada w postaci deszczów. Deszcze natomiast utrudniają o tyle stosowanie ST, gdyż parowanie ich jest utrudnione i działają tylko w miejscu ich użycia, natomiast nie występuje zjawisko przenoszenia się par w kierunku wiejącego wiatru. Natomiast miejsca na które zostały wylansowane tracą szybkie swoje natężenie, gdyż ST wsiąkają głęboko w glebę i rozplývają się.

Ponadto na terenach nadmorskich jest dużo dni mglistych /np. w Holandii w roku jest około 300 dni mglistych/.

Zjawisko mgły ma dodatni wpływ na obronę wojsk przed porażeniem świetlnym w czasie wybuchu broni atomowej, dodatnią także stroną mgieł jest to, że maskują wojska i obiekty, które często należałoby maskować dymami. Ujemną natomiast stroną mgły jest to, że utrudnia ona rozpoznanie ST stosowanych przez nieprzyjaciela, a które łatwo wykryć po charakterystycznych objawach w atmosferze w wypadku ich stosowania. Ponadto mgła ujemnie wpływa na działanie maski przeciwgazowej, gdyż kropelki pary osiadają na sorbentach pochłaniacza i wówczas istnieje możliwość przenikania przez pochłaniacz środka trującego.

Tak więc warunki atmosferyczne na kierunkach nadmorskich są nieco inne i posiadają pewny wpływ na stosowanie broni masowego rażenia, jednak wpływ ten nie jest tak duży, aby możliwość ich użycia całkowicie wykluczyły.

III. Cel i zadania chemicznego zabezpieczenia operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu mcrskim.

Zabezpieczenie chemiczne wojsk armii w operacji zaczepnej wzdłuż wybrzeża morskiego ma na celu zabezpieczenie zachowania zdolności bojowej i wysokiego tempa natarcia wojsk armii na całą głębokość operacji w warunkach obustronnego stosowania broni masowego rażenia, a w obronie wybrzeża uczynić obronę armii bardziej aktywną, trwałą i niepokonalną oraz zadać straty w sile żywej i sprzęcie bojowym nieprzyjaciela przez stosowanie bojowych środków trujących i zapalających.

Zabezpieczenie chemiczne operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu mcrskim obejmuje następujące przedsięwzięcia:

1. Zabezpieczenie wojsk przed skażeniami,
2. Użycie środków zadymiania,
3. Użycie środków zapalających,
4. Użycie środków trujących,
5. Materiałowo - techniczne zabezpieczenie w sprzęt i materiały chemiczne.

Całokształt tych przedsięwzięć wykonują wszystkie rodzaje wojsk armii, natomiast wojska chemiczne wykonują te zadania, w ramach przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego, które wymagają odpowiedniej specyfiki /wyszkolenie wojsk, urządzeń chemicznych sprzętu itp/.

1. Zabezpieczenie wojsk przed skażeniami.

Zabezpieczenie przed skażeniami ma na celu zabezpieczenie wojsk przed niespodziewanym użyciem przez nieprzyjaciela środków masowego rażenia i zapewnienia im swobody działania w wypadku zastosowania tych środków.

Zabezpieczenie wojsk przed skażeniami obejmuje:

- a/ Rozpoznanie środków masowego rażenia i powiadomienia wojsk o napadzie nieprzyjaciela tymi środkami.
- b/ Uniemożliwienie lub osłabienie ataku nieprzyjaciela środkami masowego rażenia.
- c/ Ochronę wojsk przed porażeniem broni masowego rażenia.
- d/ Likwidacja skutków broni masowego rażenia.
- e/ Rozpoznanie środków masowego rażenia i powiadomienie wojsk o napadzie nieprzyjaciela.

W okresie rozpoznania w operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu morskim spotkać można takie problemy, które mogą nie występować w innych rodzajach operacji w warunkach normalnych.

Rozpoznanie nieprzyjaciela?

Prowadzenie rozpoznania nieprzyjaciela w operacji zaczepnej, a szczególnie obronnej na wybrzeżu morskim sprawia wiele trudności, tym bardziej jeśli nieprzyjaciel działa z morza. Wówczas trudno jest ustalić jakie środki nieprzyjaciel zamierza stosować i jakie są jego zamiary w tym względzie.

W takich wypadkach rozpoczęcie chemiczne nieprzyjaciela przez wojska lądowe zaczyna się dopiero po wysadzeniu przez npla na ląd swoich desantów, morskiego i powietrznego.

W okresie przygotowawczym operacji obronnej armii na wybrzeżu morskim zasadniczymi źródłami wiadomości o nieprzyjacielu będą: wywiad agenturalny, lotnictwo i marynarka wojenna.

W operacji zaczepnej armii na wybrzeżu morskim wiadomości o nieprzyjacielu i jego zamiarach odnośnie stosowania broni masowego rażenia będą stosunkowo łatwiejsze do zdobycia a tym bardziej jeśli w operacji współdziałają marynarka wojenna i desanty morskie i powietrzne.

Dla organizacji systemu powiadamiania wojsk o napadzie środków masowego rażenia nieprzyjaciela na wybrzeżu morskim ku temu są lepsze, a mianowicie z tego powodu, że armia może być powiadamiana nie tylko przez system wojsk lądowych, ale również przez środki powiadamiania systemu radiolokacyjnego wybrzeża i marynarki wojennej.

Rozpoznanie terenu i wód przybrzeżnych:

Rozpoznanie terenu prowadzone będzie z zasady / w obronie i w natarciu / na kierunkach działania wojsk armii. Jednak rozpoznanie to musi być bardzo sprężyste dla szybkiego określania skazań i wyszukiwania dróg obejścia, których wyszukanie może być stosunkowo trudne ze względu na charakter terenu.

Dla prowadzenia tego rodzaju rozpoznania najlepszym środkiem transportu będą śmigłowce i samoloty oraz pojazdy mechaniczne - pływające /PTG, PAV/.

Środki te konieczne będą przy rozpoznaniu licznych przeszkód wodnych i wód przybrzeżnych morza.

Dla uzyskania danych o wodach przybrzeżnych, a nawet o dużych przeszkodach wodnych /np. łaba / należy nawiązać szeroką współpracę z marynarką wojenną.

Rozpoznanie meteorologiczne

Rozpoznanie meteorologiczne w działaniach armii na wybrzeżu morskim różni się od rozpoznania w warunkach normalnych, ale należy pamiętać, że dużo

danych można uzyskać od dobrze rozwiniętej służby meteorologicznej marynarki wojennej. Na niższych szczeblach /związki taktyczne, oddziały i pododdziały/ należy dobrze organizować system obserwacji chemicznej, gdyż dużo dni mglistych nie sprzyja do szybkiego wykrywania środków trujących stosowanych przez nieprzyjaciela.

b/ Uniemożliwienie lub osłabienie ataku nieprzyjaciela środków masowego rażenia.

Planowanie przedsięwzięć celem uniemożliwienia lub osłabienia ataków nieprzyjaciela bronią masowego rażenia leży w zakresie pracy sztabu Frontu, natomiast sztab armii ogólnowojskowej tylko w zakresie swoich możliwości tzn. w granicach przydzielonego mu limitu lotnictwa, broni atomowej i znacznie szerzej przy pomocy użycia artylerii.

W operacji zaczepnej i obronnej na wybrzeżu morskim w ramach omawianego przedsięwzięcia wykonywane są następujące zadania:

- niszczenia lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu przez artylerię przeciwlotniczą i lotnictwo;
- uderzenia lotnictwa na lotniska i składy broni chemicznej i atomowej przy lotniskach;
- uderzenia na SO artylerii i moździerzy stosujących pociski chemiczne;
- obezwładnienie wyrzutni pocisków z głowicami atomowymi;
- uderzenia na zespoły okrętów wojennych posiadających na swoich pokładach wyrzutnie pocisków z głowicami atomowymi i artylerię okrętową stosującą pociski chemiczne;
- uderzenia na lotniskowce wspierające działanie wojsk lądowych i morskich przy pomocy swojego lotnictwa i broni atomowej;
- uderzenia na okręty podwodne używane do wyrzucania pocisków z głowicami atomowymi;

W wyniku tak rozległych zadań najwięcej z nich przypadnie na siły i środki Frontu. Armia ogólnowojskowa natomiast mając znacznie mniejsze możliwości będzie przede wszystkim obezwładniać te środki stosujące broń masowego rażenia, które zagrażają lub oddziałują bezpośrednio na wojska armii.

o/ Ochrona wojsk przed skażeniami i likwidacja skutków

Ochrona wojsk przed porażeniem środkami masowego rażenia oraz likwidacja skutków napadu środków masowego rażenia w niczym nie odbiega od realizacji tych przedsięwzięć w normalnych warunkach operacji zaczepnej i obronnej.

Jedynie w niektórych rejonach kierunków nadmorskich mogą wystąpić trudności w rozbudowie inżynieryjnej, a co za tym idzie i brak schronów, które można by wyposażać w urządzenia filtrowentylacyjne. Przyczyną tego stać się mogą płytkie wody podskórne. Taki stan może wojska armii, a przynajmniej niektóre jej związki taktyczne uczynić bardziej wrażliwymi na stosowane przez nieprzyjaciela środki masowego rażenia. W takich wypadkach należy przygotować pod względem inżynieryjnym i obrony przed środkami masowego rażenia pomieszczenia trwałych budowli istniejących na tym terenie /piwnice, składy podziemne itp/ celem wykorzystania ich przez działające tam wojska armii.

W działaniach na kierunkach nadmorskich na uwagę zasługuje sposób wykorzystania wojsk chemicznych, a szczególnie sbrouz i bot, gdyż armia zarówno w operacji zaczepnej i obronnej typowo działać będzie na dwóch lub więcej kierunkach. Dlatego rozmieszczenie tych oddziałów musi być nacelowane na jak najlepsze wykorzystanie. Być może, że odwód wojsk chemicznych należało będzie rozmieszczać częściami /na kierunkach działania wojsk własnych w operacji zaczepnej i na przewidywanych kierunkach działania nieprzyjaciela w obronie.

2. Użycie środków zadymiania.

Podobnie jak we wszystkich rodzajach operacji tak i w operacji zaczepnej i obronnej na wybrzeżu morskim mogą być stosowane zasłony dymne.

Oprócz typowych celów do jakich stosuje się zasłony dymne w operacjach, to w operacji zaczepnej i obronnej na wybrzeżu morskim zasłony dymne wykorzystywane będą do maskowania ważnych obiektów takich jak: porty zaopatrzeniowe oraz mosty i przeprawy na przeszkodach wodnych i zalewach, których na kierunkach nadmorskich jest stosunkowo dużo, a które są stosowne do zniszczenia. Tego rodzaju zasłony dymne wykonują wojska chemiczne /sbzd/ i dlatego można uważać, że armia ogólnowojskowa prowadząca operację na wybrzeżu morskim, a szczególnie w operacji zaczepnej może być wzmocniona do dwóch sbzd.

Ułatwiającym jest fakt, że warunki atmosferyczne z reguły na kierunkach nadmorskich sprzyjają maskowaniu dymami lub całkowicie wykluczają konieczność ich stosowania. Zależy to poważnie od pory roku. Najniekorzystniejsza pod tym względem są miesiące jesienne, zimowe i wiosenne.

3. Użycie środków zapalających.

Użycie miotaczy ognia i innych środków zapalających zarówno w operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu morskim jest identyczne jak w innych operacjach armijnych, podobnie jest ze wzmocnieniem armii w miotacze ognia.

4. Użycie środków trujących.

Użycie środków trujących w operacji zaczepnej i obronnej na wybrzeżu morskim podobnie jak w innych operacjach może mieć szerokie zastosowanie. Na szczeblu armii ogólnowojskowej możliwości użycia ST są przy pomocy lotnictwa w ramach przydzielonego limitu i artylerii.

Broń chemiczna w operacji zaczepnej może być użyta do :

- nękania siły żywej i wzbronienia wykonywania prac inżynierskich w okresie przygotowawczym,
- wzbronienia zajmowania rejonów obrony i przegrupowania wojsk npla;
- wykonania nawały ognicwej pociskami chemicznymi w czasie artyleryjsko -lotniczo- atcmowego przygotowania;
- obezwładnienia SO artylerii i kolejnych pozycji obronnych nieprzyjaciela w toku natarcia;
- obezwładnienia odwodów nieprzyjaciela w rejonie ześrodkowania lub w czasie obsadzania kolejnych rubieży obronnych bądź też wychodzących do k/ataku lub przeciwwuderzenia;
- obezwładnienia portów i baz marynarki wojennej nieprzyjaciela;
- obezwładnienia zespołów okrętów wojennych nieprzyjaciela;
- obezwładnienia lotnisk i lotnictwa na lotniskach;
- dezorganizacji dowozu zapatrzienia oraz pracy organów tyłowych;
- dezorganizowania systemu dowodzenia i systemu łączności;
- zabezpieczenia wysadzenia desantu morskiego i powietrznego;

W operacji zaczepnej armii zazwyczaj zadania wykonywane w toku działań zaczepnych będą realizowane przy pomocy nietrwałych szybko działających środków trujących. Trwałe środki trujące mogą być stosowane na kierunkach drugorzędnych i gdzie nie planuje się działania wojsk własnych lub działanie to jest przewidziane w dostatecznie odległym czasie. W każdym wypadku stosowanie ST nie może być przeszkodą dla działania wojsk własnych, a tym bardziej nie może spowodować jakichkolwiek strat.

W operacji obronnej armii na wybrzeżu morskim broń chemiczną można stosować do:

- wzbronienia zajmowania podstaw wyjściowych przez wojska nieprzyjaciela działające na lądzie;
- wzbronienia wykonywania prac inżynierskich i nękania siły żywej nieprzyjaciela;
- wykonania atomowo-lotniczo-artyleryjskiego kontrprzygotowania;
- wzbronienia podchodzenia odwodów i drugich rzutów nieprzyjaciela;
- wsparcie kontrataków i przeciwuderzeń wojsk własnych;
- obezwładnienia desantów morskich i powietrznych w rejonach ich ześrodkowania, w czasie przejścia ich morzem i transportu w powietrzu oraz po ich wysadzeniu;
- obezwładnienia baz morskich i portów załadunku desantu morskiego;
- obezwładnienia zespołów okrętów marynarki wojennej i okrętów transportowych nieprzyjaciela;
- obezwładnienia lotnisk, lotnictwa bojowego i transportowego nieprzyjaciela przeznaczonego do zabezpieczenia działania desantu powietrznego.

W operacji obronnej armii na wybrzeżu morskim mogą być stosowane trwałe środki trujące zarówno na morzu jak i na lądzie:

Środki trujące w operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu morskim mogą być stosowane przy pomocy artylerii, lotnictwa i marynarki wojennej.

Materiałowo - techniczne zabezpieczenie w sprzęt i materiały chemiczne w działaniach armii na wybrzeżu morskim w niczym nie odbiega od sposobu zaopatrywania w działaniach armii w warunkach normalnych.

IV. Planowanie zabezpieczenia chemicznego w operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu morskim.

Planowanie zabezpieczenia chemicznego w operacji zaczepnej i obronnej armii na wybrzeżu morskim

w niczym nie różni się od zabezpieczenia chemicznego w normalnych warunkach. Jednak planowanie^w tego rodzaju operacjach może być bardziej szczegółowe, a tym bardziej jeżeli w ramach armii działają bądź współdziałają z armią, desanty morskie i powietrzne.

Również planowanie winno uwzględniać współdziałanie z marynarką wojenną, bazami morskimi, systemem radiolokacyjnym wybrzeża morskiego jeżeli wspomiane działają w danej operacji armii.

Praca szefa wojsk chemicznych i szefostwa wojsk chemicznych armii w działaniach armii na wybrzeżu morskim również w niczym nie odbiegać będzie od normalnego toku pracy. Jednak szef wojsk chemicznych armii musi uwzględnić specyfikę działania armii na wybrzeżu morskim i stąd przedsięwziąć odpowiednie kroki w zakresie zabezpieczenia chemicznego działania armii.

Przed wszystkim różniącym w pracy szefa wojsk chemicznych w działaniach zaczepnych i obronnych na wybrzeżu morskim będą problemy omówione w punkcie IV niniejszego skryptu.

Literatura:

1. Wojskowy Przegląd Zagraniczny Nr 2 -1958 r.
2. Wojskowy Przegląd Zagraniczny Nr 1,2,3,4 i numer specjalny 1959r.
3. Wojskowy Przegląd Zagraniczny Nr 1 - 1960r.
4. Wojska Chemiczne Stanów Zjednoczonych wyd.MON.
5. Biuletyn Wojsk Chemicznych Nr 1 -1959r.
6. Myśl Wojskowa Nr 12 - 1958 r.
7. Przegląd Informacyjny ASG - 1958 r.
8. Informator taktyczno - techn. Wojsk chemicznych.
9. Skrypt "Organizacja i zasady prowadzenia operacji desantowo - morskiej wg poglądów amerykańskich i brytyjskich" ppłk dypl. Jabłoński.
10. Skrypt "Operacja zaczepna armii wzdłuż wybrzeża morskiego" - mjr dypl. Kisiel.

11. Skrypt "Właściwości organizacji i prowadzenia walki obronnej przez dywizję na wybrzeżu morskim" - mjr dypl. Kisiel.

OPRACOWAŁ:
WYKŁ. KATEDRY T.W.CHEM.

kpt. dypl. R. ZAWISTOWSKI

Wykonano w 60 egz.

Egz. nr 1 - 60 Bibl. Tajna
Wyk. Zawistowski - kpt.
Druk. C.S. dn. 8. III. 60r.
Nr ks. 605/WW.
Kor. H.S. i H.M.